

HRVATSKI glasnik

Godina XX, broj 7

18. veljače 2010.

cijena 100 Ft

Mohački ophod bušara,
dio hrvatske kulturne baštine

Foto: Sijean Balatinac

Komentar

Cijena šengenske slobode

Sa šengenskim bravurom pred trimi ljeti, u našem susjedstvu nisu samo Austrijanci otprili hatare, nek i obrnuto, i mi smo pred njimi otprili zelene pute u Ugarsku. Od prve euforije nam zapadnjakom jur drugi vjetri pušu. I u decembru je puhalo pak i smrdilo od sinokošov da polag otvorenih oblokov nij se moglo durati. Početkom decembra glasna traktorska mobilizacija se je začela na mostu u sridnjem kraju sela, po kom se je išlo i prlje na sinokoše i kočkada u Gorice. Nepoznati traktori pod austrijskimi registracijami nisu se prazni dovezli u naše selo, direktno uz Pinku. Lipo su si spustili iz prikolice svoj tarhet. Susjedni dar se je sastojao od gnjojice i vonjbe. Čez nekoliko dani još kako-tako zeleno područje je poplavilo barnasto-kafecko kravlje lajno, a to vam je stalo kih 15 cm visoko na toj zemlji. Ki su nosom tragali za istinom, ulovili su traktorista pak ga i pitali, neka dar nek veli, gdo mu je dao dopušćenje da ovde dolivriže nezgodnu tekućinu ka u austrijskom seljačtvu nije imala mjesta. Šofer je hudo zabio ugarski jezik (kako je kasnije ispalo pravi je Ugar, samo na djelu kod austrijskoga seljaka) i s rukom i nogom začeo je objašnjavati da ovu zemlju je njegov gazda kupio. Od ove izjave smo se još više uzrujavali i pravoda si iskali odgovore od samouprave, znajući da ov dio zemlje ima kih 560 vlasnikov (najvećimi su med njimi izvan naše države). Kako se je to zgodalo jur većputi, općina i sad nij ništ znala, ali je pozvala djelače iz sambotelskoga Ureda za obrambu i zaštitu zemalj. Nadležni su na svoji papiroši vehementno zabilježili činjenicu da je nepoznati počinitelj rasipao kravsko dreko u petrovskom hataru, a s tim je stvar bila završena. No ne za one ki su dane dugo silom prilik još i u vlašćem stanu ćutili posljedice zavolj dara bezobraznoga austrijskoga gospodara. Govorilo se što je potribno toliko cirkusirati oko' kupa dušeće probavljene flore kad to dobro spade zemlji? Da, onoj zemlji ka je obdjelana, zaorana, ali što će biti s ovim gruntom na kom raste trava do glave i ljeto na ljeto različite beštije se doselu u divlji hatar? Zna vonjati u tu dob na ovom mjestu i crknuta kokoš, svinjska nutrina zavolj pokvarenih mješćanov ki ne poštuju naturu.

Zvana toga malo sam prolitala propise za obrambu vode, zraka, zemlje i živin i našla sam zanimljive točke. Npr. da seljak u domaćem gospodarstvu točno mora voditi sviododžbu kamo je stavio gnjojicu. Da je prepovidano od 1. decembra do 15. februara pod vedrim nebom spustiti „otpadnu produkciju“, a gotovo ne na liniji od deset metrov polag zviranjka i površinske vode. To bi morao negdo na znanje dati i našem dobrovoljnomu susjedu u Esterajskom, ne? Kad bi se ovo bilo zgodalo obrnuto, garantiram, po ugarskoga seljaka čez pol ure bi došla policija, kontrolna komisija, zeleni komando i mogao bi plaćati kaštigu do mile volje. Ali ta pogibel s ove strane nije ozbiljna, ne da krave nij, jedva je i domaćega gospodarstva. Megatrend je simo nositi prez kaštige gradjevinske otpatke iz Slovenije, pustiti otrov u naše rijeke, sazidati nepoželjne objekte uz austro-ugarski hatar kot zgradu za požganje smetlje, tabor za bigunce, samovoljno zapriti pute s austrijske strane... Očividno je to cijena šengenske slobode!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan“

Da će Hrvati u Petrovom Selu, a s njima i Hrvati u Mađarskoj, posebice ovih dana, navijati za hrvatsku olimpijsku reprezentaciju u Vancouveru, posve je prirodna stvar. Kako i ne bi navijali kada se na olimpijadi, kao hrvatski reprezentativac, olimpijac, nalazi i jedan Hrvat iz Mađarske, Petrovoselac Andraš Haklić. Naime Haklić je peti član hrvatskog bob četverosjeda. Trideset bob posada nalazi se u Vancouveru, a hrvatsku posadu čine: Ivan Šola, Slaven Krajačić, Mate Mezulić, Igor Marić i Andraš Haklić.

Karnevali su pokušali otjerati zimu. Iza nas su pokladni utorak i Čista srijeda. Šokački su Hrvati nekad davno pažljivo oprali lugom zdjelu kako u korizmi ne bi ostalo ništa od hedonističkoga i vražjega, kako bi očišćeni krenuli na četrdesetodnevni put. I nismo mi, Hrvati u Mađarskoj, ponosni samo na Andraša Haklića, imamo na što biti ponosni, na svoju prošlost i sadašnjost, kao sastavni dio kulturne baštine svijeta. Prošle je godine UNESCO na reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, kao prvi fenomen iz Mađarske, uvrstio mohački ophod bušara čime je i na svjetskoj razini dana podrška važnosti očuvanja, danas bismo rekli kada govorimo o Hrvatima u Mohaču, kulture manjina. Jer tradicijski običaj koji privlači desetke tisuća posjetitelja u grad na Dunavu, posljednje nedjelje poklada iznikao je iz hrvatskog bića. Donesen je u genima na nove prostore obitavanja, čuvan ljubomor-

no, unatoč zabranama i skanjivanjima, otkriven kao moguć izvor zarade grada, danas svjetski prepoznatljiv. Ako kažete negdje u svijetu Mohač svi će odmah rečeno poistovjetiti sa spodobama u krznu i obrazinama, karnevalom i Mohačem. Kako u svemu tome sačuvati ono što je upravo hrvatsko, šokačko, hrvatsko

i u izričaju, i u jeziku, i u kulturi? Zamislimo globalizirani svijet za sto godina. Internetski portali koji pišući o mohačkom ophodu bušara, i ne spominju pridjev šokačko, hrvatsko, staroga Šokca koji usamljen luta ulicama grada na Dunavu, ljubomorno čuvajući očevinu dok ga gradske i crkvene vlasti osuđuju zbog toga početkom dvadesetoga stoljeća, nazivajući ga razvratnim i nemoralnim, svetogrdnikom. Kako na pragu trećega tisućljeća u jednoj posve novoj scenografiji ophoda bušara sačuvati ono najvažnije, bar za nas, onaj dio hrvatske povijesti na ovim prostorima, običaj Hrvata Šokaca? Zadatak je to i hrvatske zajednice u Mohaču, i hrvatske zajednice u Mađarskoj, ali i matične domovine koja u svim prilikama i svim načinima potpore uz očuvanje mnogobrojnih nematerijalnih kulturnih dobara ima i zadatak očuvanja jednoga izvan svoga državnog teritorija. Mohački ophod bušara, kao dio hrvatske kulture i baštine, mogući je važan promidžbeni element hrvatske kulture i povijesti izvan Hrvatske. Ali to je već kategorija politike i njezine brige o Hrvatima izvan domovine.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Potpredsjednik Hrvatskoga sabora i predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Vladimir Šeks nedavno je primio veleposlanika Republike Mađarske u Republici Hrvatskoj Pétera Györkösa.

Mađarski veleposlanik zanimao se za unutarnje političke tokove u Hrvatskoj, vezano uza skoro pristupanje Hrvatske u članstvo EU, dogovore oko promjena Ustava Republike Hrvatske, radnje vezane uz planiranje referenduma građana kao i uređenje budućih odnosa hrvatske vlade i Hrvatskoga sabora u uvjetima članstva Hrvatske u EU glede europskih poslova. Mađarska očekuje da će u vrijeme njezina predsjedanja Unijom Hrvatska potpisati Pristupni ugovor i da će tijekom mađarskog predsjedanja Hrvatska već imati svoje zastupnike u Europskom parlamentu u svojstvu aktivnih promatrača. Šeks smatra da Hrvatska ima realne izgleda da sredinom 2010. godine tehnički završi čitav pregovarački posao. Hrvatska Vlada priprema i prijedlog zakona o izborima za Europski parlament, koji se tiče izbora hrvatskih zastupnika u Europski parlament, za čije je donošenje u Hrvatskom saboru potrebno prethodno donijeti promjene Ustava. Potpredsjednik Šeks iznio je slijed glavnih proceduralnih radnji na putu Hrvatske do stupanja u punopravno članstvo EU. Nakon što Hrvatska potpiše Pristupni ugovor, slijedi tijek ratifikacije u svim zemljama članicama EU, potom Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom donosi odluku o pristupanju Hrvatske EU i tada ta odluka ide na referendum, odnosno o njoj se građani izjašnjavaju.

Aktualno

Redovita skupština Društva Horvata kre Mure

U sumartonskome Seoskom domu 28. siječnja održana je redovita skupština Društva Horvata kre Mure, koja se odvijala prema zakazanome dnevnom redu. Prihvaćena su prošlogodišnja izvješća, plan rada i proračun za 2010. g. Donesena je odluka o organiziranju regionalnog bala, utemeljenju priznanja i učlanjivanju organizacije u Savez Hrvata u Mađarskoj, te o kandidiranju na manjinske izbore. Regionalna će organizacija preko nekog neprofitnog poduzeća sudjelovati kao partner u jednom projektu prekogranične suradnje programa IPA.

Skupštinu Društva Horvata kre Mure pret-hodilo je predstavljanje knjige *Rječnik pomurskih Hrvata*, što je priređeno također u njegovoj organizaciji. Na sjednici i predstavljanju nazočila je Silvija Malnar, prva tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, koja se rado upoznavala s djelovanjem i teškoćama regionalne organizacije, te obećala pomoć za što je nadležno Veleposlanstvo.

Predsjednik Društva Ladislav Gujaš ustanovio je kvorum. Takozvano novo članstvo, koje se ponovno registriralo s uplatom članarine, bilo je većinom nazočno (61 član).

U svezi s prošlogodišnjim izvješćima o radu i financijama nije bilo rasprave. Društvo zbog lošega financijskog položaja lani nije uspjelo prijaviti se na natječaj, stoga je imao jedinu samostalnu priredbu Hrvatski pomurski nogometni kup, ali su njegovi članovi predsjedništva sudjelovali u mnogim programima u regiji. U 2009. godini organizacija je gospodarila s petsto tisuća forinti, no predsjedništvo se nada da će 2010. g. biti bolja, pa se planira prihod od milijun i sedamsto tisuća forinti. Naravno, u to su uračunati i možebitni uspješni natječaj na što se temelje i planirani programi za 2010. g.

Prvi program priređen je upravo na dan skupštine, a to je predstavljanje *Rječnika pomurskih Hrvata*. Članovi predsjedništva tijekom veljače žele posjetiti probe kulturnih društava u regiji, to bi bili koordinacijski sastanci vezani uz projekt „Pomurje se predstavlja”. Radi se o zajedno osmišljenome cjelovitom programu čime bi se hrvatske kulturne udruge i ustanove predstavile u većim međimurskim mjestima. Iz toga bi se iskristalizirao i kulturni program Državnoga hrvatskog dana. Regionalna organizacija, osim svojih tradicionalnih programa u suradnji s drugim mjesnim društvima, želi pokrenuti i druge aktivnosti radi okupljanja mladeži. Počelo bi se organiziranjem programa „Futsal” – nogometni turnir za učenike osnovnih škola, nadalje regionalnim turnirom u stolnom tenisu, „Biciklijadom” poradi upoznavanja prirodnih i povijesnih znamenitosti regije, jesenskim programom „Igre bez granica”, športskim susretom djece iz Mađarske, Hrvatske i Slovenije.

Članstvo je svaku točku dnevnog reda

jednoglasno prihvatilo, te donijelo odluke u svezi s organiziranjem regionalnoga hrvatskog bala 17. travnja u Sumartonu; donesena je odluka o učlanjenju organizacije u Savez Hrvata u Mađarskoj, no naglašeno je da se bilo tko i izravno može učlaniti u državnu organizaciju. Ukratko se raspravljalo i o predstojećim manjinskim izborima i odlučeno je da se na manjinskim izborima preko organizacije mogu kandidirati samo oni kandidati koji su članovi organizacije. Odlučeno je i o utemeljenju priznanja Društva Horvata kre Mure, koje se dodjeljuje osobi za zalaganje u uzdizanju pomurskih Hrvata.

Predsjednik Gujaš izvijestio je okupljene kako organizacija kao partner zajedno s KUD-om Kotoriba sudjeluje u jednom IPA programu za prekograničnu suradnju. Zamisao programa iskrsla je u glavama članova predsjedništva, no zbog lanjskoga lošeg financijskog položaja Društvo nije moglo predati projekt, pa je za to povjerilo jednu neprofitnu udrugu u županiji. Regionalna je organizacija pripremila materijal i trebala je pronaći nositelja projekta. Projekt ima tri dijela. Prvi je dio objavljivanje dvojezičnog časopisa izdavanog na obje strane granice, a vezao bi se uz određene tematike. Radi toga osnovat će se uređivački odbor. Druga tema projekta jest priprema dvije monografije, prikupljanje građe kako bi se već iduće godine moglo natjecati za njihovo izdavanje. Treći se dio odnosi na zajedničku internetsku stranicu prijateljskih naselja ovdje i onkraj granice.

Beta

ZAGREB – Hrvatski iseljenički zbornik 2010. izašao je ovih dana iz tiska u nakladi Hrvatske matice iseljenika. Hrvatski iseljenički zbornik 2010. sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku ima osam tematskih cjelina, koje se sastoje od 38 samostalnih autorskih priloga, raspoređenih na 392 stranice. Autorski prilozi s više ili manje informacija povezuju 30 zemalja svijeta. Zbornik ima i elektroničku inačicu na globalnoj mreži na adresi http://www.matis.hr/hrv_iselj_zbornik.php.

PEČUH – Matica hrvatska Ogranak Pečuh, kazuje predsjednik Stjepan Blažetin, poziva članstvo na redovitu godišnju skupštinu 18. veljače s početkom u 17 sati u Hrvatski klub Augusta Šenoe u Pečuhu. Na dnevnom je redu: izvješće o djelatnosti Matice hrvatske u 2009. godini; financijsko izvješće za 2009. godinu; plan rada Matice hrvatske za 2010. godinu; razno.

PEČUH – Etnografski odjel ravnateljstva muzeja Baranjske županije u Pečuhu i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, 3. ožujka s početkom u 17 sati u Etnografskom muzeju u Pečuhu (Rákóczi-eva 15) priređuju otvaranje izložbe naziva Etnoavangarda autorice Jadranke Terkal. Izložbu, koja je ujedno i prodajna, otvorit će Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu. Izložba će biti otvorena radnim danom od 11 do 15 sati, zaključno s 18. travnja 2010. godine. Autorica izložbe Jadranka Terkal, dizajner za tekstil i obuću, izrađuje odjeću od špage, torbe, nakit i šešire isključivo od prirodnih materijala, ručnim radom (kukičanje, pletenje, makrame, tkanje i vez). Inspirirana je etnobaštinom, sudionica je brojnih revija te dobitnica prve nagrade za najbolju „Etnodekoraciju Hrvatske” 2007. godine.

LENDAVA – U organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva Pomurje, u lendavskoj sinagogi predstavljena je knjiga „Tragom Zrinskih”, autorice dr. Judit Zagorec-Csuka, koja je 2003. napisana na mađarskom jeziku, a 2009. prevedena na hrvatski jezik. Osim autorice, o povijesnom razdoblju Zrinskih govorili su i gosti priredbe: mr. sc. Vladimir Kalšan, ravnatelj Muzeja Medimurja Čakovec, i književnik i povjesničar Aleksej Milinović. U glazbenom dijelu programa nastupili su Marko i Petra Kuzma, članovi HKD Pomurje, a prigodne riječi publici, autorici i gostima uputio je Đanino Kutnjak, predsjednik HKD Pomurje.

BUDIMPEŠTA – Poznati ansambl Budimpeštanski gudači, uz potporu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, priredit će ciklus koncerata na kojima će predstaviti svih osam simfonija istaknutog dubrovačkog skladatelja Luke Šorkočevića. Četvrti se koncert održava 6. ožujka (subota) s početkom u 19 sati i 30 minuta u Mađarskoj akademiji znanosti (Budimpešta V, Rooseveltov trg 9). Program koncerta: L. Šorkočević: Simfonija u G-duru 7. stavak, C. Ph. E. Bach: Koncert za flautu u d-molu, L. Šorkočević: Simfonija u G-duru 8. stavak, Zoltán Kovács: Priča (Áron Óze, proza), W. A. Mozart: Koncert za flautu i harfu u C-duru K. 299. Posebni su gosti večeri flautist Béla Drahos i harfistica Andrea Vigh.

NATJEČAJ

Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za popunu radnoga mjesta voditelja računovodstva

Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja računovodstva Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj u pola statusa (deset sati tjedno).

Glavni zadaci voditelja računovodstva prema 17.Š Vladine odredbe (Ámr) br. 292/2009. (XII.19.)

Uvjeti:

- mađarsko državljanstvo
- nekažnjenost
- visokoškolska stručna sprema ekonomskoga smjera (ekonomski fakultet ili visoka škola za gospodarstvo i računovodstvo)
- radno iskustvo od tri godine na poslovima u računovodstvu
- poznavanje proračunskoga gospodarstva
- diploma knjigovođe bilancista.

Prednosti:

- proračunsko iskustvo
- iskustvo u pisanju natječaja
- znanje hrvatskoga jezika.

Molba mora sadržavati:

- opširan stručni životopis
- preslika diplome o stručnoj spremi
- izjava o postupanju s osobnim podacima
- uvjerenje o nekažnjavanju, ne starije od tri mjeseca.

Opširne informacije možete dobiti na web-stranici: www.horvatok.hu.

Rok za podnošenje prijave: 30 dana od dana objave natječaja u Hrvatskome glasniku.

Ponude molimo dostaviti na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24) s napomenom na omotnici: „natječaj za voditelja računovodstva ZZHM”.

O istraživanju kulturnih prava nacionalnih i etničkih manjina

Ernő Kállai, ombudsman za nacionalne i etničke manjine, objavio je rezultate istraživanja o kulturnim pravima nacionalnih i etničkih manjina. Istraživanja su obuhvatila sedam područja.

Glavne tvrdnje i prijedlozi pravobranitelja o pravima nacionalnih i etničkih manjina jesu:

Prava nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj jamči mnoštvo međunarodnih sporazuma i domaće uredbe. Unatoč tomu Republika Mađarska mora se suočiti s činjenicom, da se manjinske zajednice sve jače asimiliraju, odnosno sve im je teže njegovati i širiti svoju kulturu. Sadašnje zakonsko okruženje i postojeće institucionalno zaleđe donekle usporava asimilaciju, gubitak do danas sačuvanih kulturnih nasljeđa, ali ih zaustaviti ne može.

Za preokret negativnih procesa potrebna je temeljna preobrazba dosadašnjeg sustava skrbi o kulturnim zadacima. Zbog toga je pokrenuto lani u ožujku sveobuhvatno istraživanje u svezi s kulturnim pravima manjina. Ombudsman se prihvatio detaljne analize o položaju kulturnog života nacionalnih manjina. Istraživanje pokazuje s jedne strane dobro djelujuće ustanove, organizacije, iniciranja koje je vrijedno slijediti i koja su vrijedna potpore i dobre

prakse, ali osim toga skreće pozornost na nedostatke i probleme proizašle iz iskustava, odnosno formulira prijedloge za njihovo rješavanje i izbjegavanje.

Istraživanje obuhvaća sedam područja: muzeološke ustanove, javno obrazovanje, opskrbu knjižnica, zaštitu spomenika, groblja, izvođačku umjetnost, filmsku djelatnost i prihvaćanje međunarodnih obveza. Potraženo je 200 ustanova osobno ili preko pisma. Istraživanje je potvrdilo da manjine imaju vrlo malo kulturnih ustanova u svojim rukama. Zbog tih nedostataka manjinske samouprave i manjinske društvene organizacije mogu imati samo ograničenu ulogu u opskrbljivanju zajednice javnim kulturnim uslugama, stoga ombudsman smatra važnim utemeljenje zajedničke kulturne ustanove koja bi dala kompleksno mjesto za javnu zbirku svih 13 manjinskih zajednica (knjižnica, javne prosvjete, funkcija izvođačke umjetnosti). Svoj prijedlog o utemeljenju

Obavijest

U organizaciji Odbora za mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, u subotu, 20. ožujka 2010. godine, u baranjskome Mišljenu priređuje se treći put zaredom Hrvatski državni malonogometni kup. Momčadi se mogu prijaviti iz sedam županija. Pravilnik i prijavni list za spomenuti susret možete pronaći na web-stranici www.horvatok.hu

Ako ste zainteresirani, prijaviti se možete kod predsjednika područnih samouprava (bačvanska: Jozo Šibalin, baranjska: Mišo Šarošac, šomodska: Jozo Solga, zalska: Ladislav Penzeš, dursko-mošonsko-šopronska: Štefan Kolosar, željezna: Edita Horvat Pauković, peštanska: Anica Petreš Németh).

Nacionalne kuće zamišlja usporedno s postojećim sustavom kulturnih manjinskih ustanova. Radi poboljšanja stanja Ernő Kállai obratio se Vladi i njezinim članovima te organizacijama koje sudjeluju u afirmiranju kulturnih prava manjina s 35 prijedloga zakona i 78 preporuka.

Položaj muzeoloških ustanova

Vrijednosti manjinskih zajednica dobivaju mjesto u građi brojnih izložaba, ali većinom samo zavičajne kuće, odnosno poneki županijski i državni muzeji naznače i ističu njihova nacionalna obilježja. Dobra je praksa u Željeznoj županiji, gdje živi veći dio slovenske zajednice, gdje se mogu pogledati kulturne vrijednosti na stalnoj muzeološkoj izložbi. Ondje su bila i znatna ulaganja posljednjih godina. Njemačka manjina ima mnoštvo zavičajnih kuća, a druge manjinske zajednice ne mogu niti osigurati odgovarajuće uvjete.

Sadašnje financiranje ugrožava ostvarenje osnovnih zadataka muzeoloških ustanova. Manjinski se zadaci mogu provesti samo tada ako ustanove dobivaju dodatnu potporu radi ostvarenja svojih ciljeva. Posljednjih je godina doneseno više Vladinih odluka za utemeljenje kompleksne Kulturne ustanove za Rome, unutar koje bi se uredio muzej o Romima.

Područje javnog obrazovanja

Ustanovljeno je da na području javnog obrazovanja održavanje priredaba otežavaju financijske poteškoće. Posebice kod manjinskih kulturnih programa, naime obrazovne ustanove ne dobivaju nikakve dodatne potpore za te zadatke. Trenutno nije evidentirano, pa nema ni točnih podataka o tome koliko manjinskih kulturnih ustanova djeluje u naseljima.

Knjižnice

Usluga knjižnica trebala bi se ravnati prema potrebama posjetitelja, ali nema ni o tome nikakvih istraživanja. Nema sveobuhvatnih detaljnih podataka o tome tko i kako često čita postojeća manjinska izdanja, za kakve su tipove zainteresirani, kakva je iskorištenost knjižnog fonda. Zbog tih razloga vrlo je slaba nabava narodnosnih knjiga, koja je tek povremena.

Središnji izvori za opskrbu knjižnica toliko su mali da za neke ustanove jedva ostaje nešto za razvoj fonda. Ali nije raščišćeno ni to što se podrazumijeva pod nacionalnim dokumentom.

Povijesne zgrade, spomenici

Zaštita povijesnih zgrada i spomenika – zbog pravnih nedostataka – pauzira. Ministar

obrazovanja i kulture od ožujka 2009. nije donio takvu odluku. Osim toga ugrožava se čuvanje izgrađenog nasljeđa time da pri proglašenju spomenika povijesnim nije poseban aspekt narodnosna karakteristika spomenika.

Osnovno je pravo manjina da se prisjećaju svojih povijesnih događanja ili svojih istaknutih ličnosti. Unatoč tomu mjesne samouprave mogu odlučiti o tome kakav se spomenik postavlja na javnim mjestima, pravna regulativa ne određuje obvezatnim usuglašavanje s manjinskim samoupravama. Groblja manjinskih zajednica, nadgrobni spomenici zbog svojih povijesnih vrijednosti trebaju se čuvati, ipak groblja manjinskih zajednica zaredom su ukinuta u posljednjim desetljećima.

Izvođačke umjetnosti

U stoljeću nacionalnog buđenja između mađarske i manjinske kazališne scene postoji jak međusobni utjecaj. Danas međutim kazališna struka kao da nije ni čula o raznovrsnosti manjinske scene. Najprestižnija priredba mađarskog kazališta jest Državni kazališni susret u Pečuhu. Zapoštavljanje manjinskih kazališta, kazališnih družina zorno pokazuje činjenica da u natjecateljskim programima ona uopće ne mogu sudjelovati, a u programe izvan toga pozvana su iznimno rijetko. Susret sa širom publikom u prošlim sedam godina omogućio im je ARCUSFEST, manjinski kazališni festival, no u 2010. godini zbog financijskih poteškoća onemogućeno je njegovo održavanje.

Da bi se mogla pribaviti potpora iz državnog proračuna te iskoristiti porezne olakšice, organizacije vezane za izvođačku umjetnost od 2009. dužne su zatražiti upis u registar.

Filmska djelatnost

Ozbiljnih poteškoća ima i u proizvodnji, distribuciji te očuvanju manjinskih filmskih ostvarenja. Nedostaju stručne radionice koje bi svojim radovima omogućile da većinski narod dobije vjeran prikaz života i kulture manjinskih zajednica. Bilo bi osobito važno da se u tim filmskim ostvarenjima, poradi jačanja nacionalnog identiteta pripadnika manjina, uporablja jezik manjinskih zajednica.

Međunarodne obveze

Pregledom obveza koje Republici Mađarskoj nalažu bilateralni odnosno multilateralni ugovori, uočljivo je da njihova primjena ili nadzor često kasni ili uopće ih nema. Mješoviti odbori uspostavljeni radi održavanja dobrih veza između Mađarske i matičnih zemalja slabo funkcioniraju.

MJENOVNO – Bibliotekarsko društvo i Biblioteka Mlada inicijativa Mjenovo ima Vas čast pozvati 27. februara, u subotu, s početkom od 17 uri u općinski stan i biblioteku na predavanje mag. Marijane Palatin, pod naslovom Nove tendencije u gradišćanskohrvatskoj literaturi. Gost predavač je prof. dr. Georg Kremnitz ki će referirati o osebnim problemima u literaturi malih jezika.

MARIBOR, PETROVO SELO – Prošloga petka je otputovao iz spomenutoga naselja cijeli odred sastavljen od sviračev, ljubiteljev hrvatske glazbe na koncert Olivera i Gibonnia u Maribor. Kako je rekao glavni organizator ovoga putovanja Andraš Handler, ideja je dobro došla na Valentinovo, tako su se uglavnom na muzičke ure punih doživljaja javili prvenstveno hižni i zaljubljeni pari, a oni ki su bili prez partnera, znamda su se ufali da će u prepunoj dvorani sklopiti nova prijateljstva. Ovput je 40 ljudi uživalo u nastupu dvih hrvatskih legendarnih pjevačev, a druga turneja se pripravlja iz Petrovoga Sela na zagrebački koncert Plavoga orkestra 13. marcijuša, u subotu.

BIZONJA – Od decembra u dotičnom selu došljake pomažu pri orijentaciji dvojezične table polag ulic. Uz ugarske natpise navedeni su stari nazivi stazov ter i nazivi važnih mjest, zgradov. Ovlašćenoj jurskoj firmi za djelo je Seoska samouprava isplatila 2,8 milijun forintov. Simo spada i vist da su na dvi mjesti po EU-standardu obnovljena i napravljena dičja igrališća. Investiciju od 20 milijun forintov Seoska samouprava je mogla financirati iz Leaderovoga naticanja. Igrališće na dvorišću kulturnoga doma je dopunjeno novimi igračkama a u Kossuthovoj ulici dičji park je skroz obnovljen. Službena predaja je predvidjena na protulicu iako mali vlasnici jur od prošloga ljeta s veseljem posjećuju mali orsag doživljajev.

BUDIMPEŠTA – Mise na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici bit će: 21. veljače, misu će služiti velečasni Vencel Tot; 7. ožujka, vlč. Vencel Tot; 21. ožujka, vlč. Arpad Horvat; 4. travnja, Uskrs, vlč. Vencel Tot; 18. travnja, vlč. Arpad Horvat; 9. svibnja, vlč. Vencel Tot; 23. svibnja, vlč. Arpad Horvat; 6. lipnja, vlč. Arpad Horvat; 20. lipnja, vlč. Vencel Tot.

beta

Pohod bušara u Mohaču

Više stotina buša i više desetaka tisuća posjetitelja na Pokladama 2010

Tradicionalni Pohod bušara u Mohaču, koji je UNESCO, Organizacija za odgoj, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda, u jesen 2009. godine uzela na ugledni popis nematerijalne svjetske kulturne baštine, ove godine održan je od 11. do 16. veljače. Veliku i nadaleko poznatu gradsku, pokladnu manifestaciju, izraslu na tradiciji mohačkih Šokaca, i ove su godine obogatile brojne bušarske skupine, među njima i ona Šokačke čitaonice pod nazivom „Poklade”. Njome se obilježava završetak pokladnih zbivanja, odnosno zime, a najavljuje dolazak proljeća i početak korizmenog razdoblja.

Događaje je pratilo više desetaka tisuća ljudi, građana Mohača i gostiju iz okolnih naselja, ali i velik broj turista iz raznih krajeva Mađarske i inozemstva, iz susjedne Hrvatske te šire iz Europe i svijeta. Najviše posjetitelja privukla je središnja svečanost, održana u nedjelju, 14. veljače, u okviru koje je organiziran prelazak bušara čamcima preko Dunava, središnja povorka bušarskih skupina, opraštanje i puštanje pokladnog lijesa na vodu, time i poklada, na Dunavu, kao i spaljivanje lijesa na velikoj lomači na glavnome gradskom trgu.

Uz brojne i svakodnevne popratne sadržaje, kulturne, tradicijske i zabavne manifestacije, pohod bušara, već po tradiciji, otvoren je na male poklade, 11. veljače, pohodom malih bušara jankela. Upriličena je i pokladna povorka od Šokačke čitaonice do Széchenyieva trga, gdje je održana pokladna zabava i prikaz bušarskih rekvizita. Već po običaju, na male poklade održana je i godišnja skupština Šokačke čitaonice.

U sklopu brojnih sadržaja priređenih do pokladnog utorka, 16. veljače, neosporno veliku ulogu imaju udruge i ustanove mohačke Šokadije – Šokačka čitaonica i njezina bušarska skupina „Poklade”, Hrvatska manjinska samouprava, KUD-ovi „Zora” i „Mohač”, Tamburaški sastav „Šokadija”, Dječja plesna skupina i Plesno društvo Šokačke čitaonice.

U petak, 12. veljače, nastavljena je pokladna zabava dječjih bušara jankela, a u Kossuthovu kinu otvorena je izložba fotografija etnografkinje Tünde Minorics o radovima mohačkih izrađivača larfa, zatim je u Kući „Duna” priređena plesačnica uz Orkestar „Vizin” iz Pečuha.

U subotu, 13. veljače, u okviru Otvorenog dvorišta znatiželjnici su dobili uvid u pripreme bušarske skupine Vidak, nakon čega je uslijedila pokladna svatovska povorka, prisjećanje bušarskih skupina na II. mohačku

bitku pod nazivom „Legenda ponovno oživljava”, a održan je i treći po redu Međunarodni pokladni susret gajdaša, na kome su osim drugih nastupili domaći gajdaši, gosti iz Hrvatske i drugih zemalja, koncert orkestra Vujičić.

Središnja bušarska svečanost priređena je u nedjelju, 14. veljače. U velikom programu narodnosnih plesnih društava, među ostalima nastupili su Hrvatska kulturna udruga iz Belog Manastira i KUD „Mohač”. Zbivanja na glavnom trgu obilježila je Šokačka plesačnica pod vodstvom Stipana Darašca i Orkestra „Orašje”, predstavljanje bušarskih

skupina. Na Milenijskoj pozornici je glazbena parada na kojoj sudjeluju Orkestar „Korona” pod vodstvom Istvána Kovácsa, TS „Orašje” i TS „Šokadija”. Prelazak bušarskih skupina čamcima preko Dunava uljepšao je KUD iz Duboševice, nakon čega je položeno cvijeće kod spomen-ploče Stipana Pavkovića Patka. Na glavnoj pozornici nastavljen je program narodnosnih plesnih skupina.

Nakon okupljanja bušarskih i pokladnih skupina na Kolišću, održan je svečani mimohod do Széchenyieva trga, prisega bušara, gradonačelnikove pozdravne riječi, pokladna zabava. Na Milenijskoj pozornici predstavili su se bušarska skupina „Poklade” i KUD iz Duboševice. Veliko mnoštvo ispratilo je i puštanje pokladnog lijesa s kompe u Dunav, te paljenje pokladnog lijesa na lomači na trgu, uz plesačnicu. Događanjima pokladnog četvrtka, nedjelje i utorka, skupštini udruge Šokačka čitaonica te gradskomu

dječjem karnevalu pribivale su i generalna konzulica Ljiljana Pancirov i konzulica trećeg reda Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katja Bakija, a događanjima pokladne nedjelje u ime Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti savjetnica Carmen Floršić i ataše Neda Milišić. Generalna konzulica i treća konzulica bile su i na svečanom ručku koji je za uzvanike priredio mohački gradonačelnik József Szekó. Ručku su nazočili između ostalog gradonačelnici Belog Manastira, poljskoga grada Siemianowice Śląskie, gradonačelnik Baje, predstavnici francuskoga grada Watrelosa te niz drugih uvažanih gostiju. U pokladnu nedjelju, kao kruna dnevnih događanja, u Stručnoj umjetničkoj školi L. Schneidera priređen je Šokački bal s prigodnim kulturnim programom Hrvatske kulturne udruge iz Belog Manastira, a za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar

„Vizin” iz Pečuha. Bal je, uz gradonačelnika Józsefa Szekóa, otvorila generalna konzulica Ljiljana Pancirov, a nazočili su mu predstavnici Hrvata u Mohaču, na čelu s predsjednikom tamošnje Hrvatske samouprave Marijom Barac Németh.

U ponedjeljak, 15. veljače, već po običaju, položeni su vijenci kod spomen-ploče Anke Kršić u Šokačkoj čitaonici, a zatim, već po tradiciji, bušarske skupine obilazile su šokačke domove na Kolišću i okolnim ulicama.

Na pokladni utorka, 16. veljače, nakon popodnevnog okupljanja na Kolišću i odlaska do Gradske kuće, nastavljena je pokladna zabava. Od 16 sati hrvatske pjesme pjevala je Eva Menyhárt, a zatim je nastupio KUD „Zora”. U 17 sati na lomači je spaljen pokladni lijese, čime završavaju poklade, a plesalo se i bučilo do polnoći, do Čiste srijede kojom je počela korizma.

Stipan Balatinac

Sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije

Nema promjena u financiranju

*Neprihvatljiva narodna inicijativa, Bunjevci su već priznati,
i ne moraju dokazivati da su Hrvati*

U ponedjeljak, 18. siječnja, u županijskom Domu narodnosti u Baji održana je prva ovogodišnja sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Na sastanku, kojemu je predsjedao predsjednik Joso Šibalin, odazvalo se šest od devet vijećnika (troje su bili opravdano odsutni), te četvero od pet članova Skupštine Hrvatske državne samouprave, koji se redovito pozivaju na županijske sjednice.

Na temelju promjena u proteklom razdoblju, a u skladu sa zakonskim obvezama, jednoglasno je prihvaćena odluka o izmjeni proračuna Županijske hrvatske samouprave za 2009. godinu, prema kojoj su ostvareni prihodi i rashodi planirani s ukupno 2 228 000 forinta. Od toga je državna potpora 892, dodatna državna potpora 345, dopunska potpora 6,25 tisuća prihoda izvan državnog proračuna, dvije tisuće prihoda od kamata, te 1.008 tisuća ostatak iz 2008. godine, koji je bio po ugovoru vezan za podupiranje godišnjih programa županijske i mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava. Rashodi su planirani s 892 tisuće za materijalne izdatke djelovanja, a 1.386 tisuća za podupiranje županijskih i mjesnih programa.

Kako se vidi iz proračuna Županijske hrvatske samouprave za 2010. godinu, koji je također prihvaćen jednoglasno, neće biti bitnih promjena u financiranju. Prvi proračun planiran je s 884 tisuća forinta opće državne potpore, koja je planirana za materijalne izdatke djelovanja, održavanje sjednica i putne troškove. Uz to je razmotren i plan rada za 2010. godinu, osobito već održanih i nadolazećih pokladnih zabava, tradicionalnih prela i balova.

«Zasada nam je poznat samo iznos opće državne potpore. Iako smo mi uputili apel prema Samoupravi Bačko-kiškunske županije, u kojem smo zatražili materijalnu potporu kako bismo mogli raditi, ostvariti i više i bolje, što bi nam omogućilo i priređivanje samostalnih priredaba, ne samo sudjelovanja u sufinanciranju mjesnih priredaba. Nismo dobili odgovor na zajedničku inicijativu s Njemačkom županijskom samoupravom» – reče nam uz ostalo Joso Šibalin. Kako dodaje, iz lanjskoga proračuna ugovorom su vezali oko pola milijuna forinta za podupiranje ovogodišnjih priredaba, u suorganizaciji s Bačvanskim ogranakom Saveza Hrvata i mjesnim hrvatskim samoupravama. Izdvojili smo sredstva za Veliko prelo u Baji, za jedan pro-

ljetni koncert bačkih Hrvata, te za jedan vjerski susret Hrvata u Santovu. Osim toga podupirat će se i županijsko natjecanje hrvatskih ribiča koje će se ove godine organizirati u Santovu. Nadalje, prema svojim mogućnostima, podupirat će već tradicionalne priredbe od regionalnog značaja, primjerice Hrvatski dan, Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića u Kalači, Županijski susret hrvatskih učenika u Bačinu, ali i priredbe u Aljmašu, Dušniku, Baji, Kaćmaru, Gari i drugim našim naseljima. Izražena je želja da bude što više kulturnih sadržaja koji će biti u programu Europske prijestolnice kulture u Pečuhu. Istaknuli smo i želju i za boljim povezivanjem s vođovanskim Hrvatima, i s bunjevačkom i šokačkom granom.

Nije se moglo zaobići ni aktualno pitanje o ponovnom prikupljanju potpisa i narodnoj inicijativi da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina. Komentirajući ovu inicijativu, koja je ocijenjena neprihvatljivom, predsjednik Joso Šibalin zaključio je kako je riječ o ponovljenoj inicijativi iz 2006. godine, kojoj je cilj napraviti razdor među bunjevačkim Hrvatima, s ciljem «podijeli pa vladaj». Smatra da se mi ne trebamo dokazivati da smo Hrvati jer je to i povijesno i znanstveno dokazano.

Ne moramo ponavljati ono o čemu su naši velikani već davno prije nas, prije 100–150 godina prozborili. Mi smo se već dokazali kada smo nakon raspada DSJS-a utemeljili Bačvanski ogranak Saveza Hrvata, koja je i u nazivu određena kao udruga bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata, a posebno utemeljenjem mjesnih hrvatskih samouprava u našim naseljima, koje skrbe o nama. Svojim radom i nastojanjima u očuvanju, njegovanju materinskog jezika, kulture i običaja, jačanjem nacionalne svijesti mi smo to pokazali i dokazali. Budući da se ništa nije promijenilo, mi ćemo i nadalje raditi na dobrobit našega življa – bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata na ovim prostorima – zaključuje Joso Šibalin. Jednoglasno je podržana odluka koja poziva na odbijanje za nas neprihvatljive inicijative, što će se zastupati na svim forumima, a o tome stavu putem medija potrebno je obavijestiti i širu javnost.

Ujedno su pozvane sve mjesne hrvatske samouprave da poradi sastavljanja županijskoga plana rada i programa za 2010. godinu i dostave nacрте svojih programa.

S. B.

Poklade u Katolju

U 15 sati, 6. veljače, popodne okupljali su se žitelji našega sela u domu kulture, i pomalo se plašili da će snijeg spriječiti lijepe pokladne planove. Uzalud je stara poslovice: Koji gost rado dođe, taj ne ostaje dugo. U lijepe šokačke nošnje obučene žene i cure čekale su da prestane padati snijeg. Istina, povorka nije išla kroza selo, nije se palila lomača, ali u srcima bilo je mnogo veselja. Tako je program počeo prije, a nastupili su naši folklorišti pod vodstvom Andrije Mesaroša. Na programu su bili hrvatski, njemački i mađarski plesovi. Publika je klicala: Ponovo, ponovo! Kako bi veselje bilo ljepše, dvije djevojke, Noemi Kő i Alexandra Erdi, pjevale su naše pjesme. Nakon programa počeo je bal, svirao je orkestar Juice pod vodstvom Petike Polića. Plesalo je i staro i mlado a svirci iz sveg srca su pjevali i još bolje podigli veselje. Oko devet sati došli su mladi iz okolnih sela da se s nama vesele. Njih nije spriječio snijeg. Bal je trajao do četiri sata ujutro. Zahvaljujem svima koji su sudjelovali našim pokladama, također i orkestru za nezaboravnu večer.

Guganka

SALANTA – U organizaciji mjesne i Hrvatske samouprave sela Salante, i ove se godine održava tradicionalno natjecanje salantskih vinogradara. Organizatori traže najbolje salantsko vino. Natjecatelji su svoje uzorke trebali predati do 17. veljače. Proglašenje rezultata ovogodišnjeg natjecanja bit će 19. veljače u salantskom Restoranu „Marica”. Na svečanosti proglašenja rezultata nastupit će i KUD „Marica”. Program počinje u 18 sati.

KUKINJ – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave sela Kujinja, 20. veljače s početkom u 18 sati u mjesnom domu kulture priređuje se književna večer čiji je gost Đuro Franković, a teme večeri su: Povijest izdanja Etnografija Hrvata u Mađarskoj i Pjesništvo Đure Frankovića.

Buduća kulturna suradnja Dubrovnika i Pečuha

Povodom nedavnog posjeta načelnika grada Dubrovnika Andra Vlahušića Pečuhu, konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje u generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu mr. sc. Katja Bakija potakla je sastanak koji je održan u Dubrovniku u uredu ravnateljice dubrovačkog kazališta 5. veljače 2010. g. Sastanku su nazočili pročelnica za kulturu grada Dubrovnika Ana Hilje Čagalj, konzulica Katja Bakija, v. d. ravnateljice Kazališta Marina Držića Jasna Jukić, intendant DLJI dr. sc. Ivica Prlander, ravnatelj Hrvatskog kazališta u Pečuhu Slaven Vidaković i intendant Pečuškoga narodnog kazališta Tamás Balikó.

Sastanak je održan povodom buduće kulturne suradnje Dubrovnika i Pečuha, koji je ove godine Europski grad kulture, i time posebice zanimljiv za kulturnu razmjenu te za preuzimanje iskustava u organizaciji jednoga takvog projekta koji zanima i grad Dubrovnik. Tijekom sastanka prethodno je dogovoreno gostovanje pečuškoga Hrvatskog kazališta u Dubrovniku već u prvoj polovici ove godine, te uzvratno gostovanje KMD-a u Pečuhu.

Tom prigodom intendant Tamás Balikó pozvao je ravnateljicu KMD i intendanta DLJI u posjet Pečuhu na Festival kazališta, koji se održava od 3. do 12. lipnja 2010. te predložio moguće gostovanje Pečuškoga

narodnog kazališta na Dubrovačkim ljetnim igrama 2011.

Uza spomenuto razgovaralo se i o budućim načinima suradnje do koje je iznimno

stalo i konzulici za kulturu i Dubrovniku koji se želi također kandidirati za Europski glavni grad kulture. Kazalištarci iz Pečuha uz konzulicu Bakiju i predstavnike Lions Cluba bili su gosti dubrovačkoga gradonačelnika na tradicionalnoj Festi Svetoga Vlaha, što je ujedno i Dan grada Dubrovnika, a obilježen je brojnim cjelotjednim manifestacijama i svečanom sjednicom Gradskog vijeća grada Dubrovnika. Tom su prigodom u Dubrovniku bili i predsjednica Hrvatske vlade Jadranka Kosor, predsjednik Republike Hrvatske u odlasku Stjepan Mesić, novoizabrani predsjednik Ivo Josipović, brojni ministri, državni tajnici te predstavnici diplomatskoga zbora u Republici Hrvatskoj.

O važnosti poštovanja zaštitnika Dubrovnika Svetoga Vlaha najbolje svjedoči činjenica da je na blagdan zaštitnika Dalmacije, Svetog Jeronima, 30. rujna 2009. g., Dubrovnik po drugi put upisan na UNESCO-ov popis. Nakon spomeničke jezgre grada (1979), sada je i Festa Svetoga Vlaha proglašena nematerijalnom baštinom čovječanstva. Upišom na UNESCO-ovu listu nematerijalne baštine cjelokupna dubrovačka tradicija i kulturna baština dobila je novu dimenziju i ojačala svijest o potrebi očuvanja nematerijalne baštine koja je podložnija propadanju i izumiranju.

Branka Pavić Blažetin

Bal roditelja i pedagoga

I ove je godine, u organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatske osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krleže, održan tradicionalni Bal roditelja i pedagoga. Riječ je o balu koji roditeljska zajednica spomenute ustanove organizira već više desetljeća, a koji je tijekom svih tih godina zadržao svoj temeljni karakter.

Naime sav njegov prihod uvijek je bio i ostao namijenjen potrebama djece koja pohađaju hrvatsku školu u Pečuhu. Tijekom više od trideset godina, što mogu potvrditi i čitatelji Hrvatskoga glasnika, neki možda danas već bake i djedovi, a kadšto organizatori ovoga bala, prošao je niz promjena i nedaća, potpora i nijekanja, ali je ostao i danas kao mjesto gdje se oblikuje jedna mala, ali vrijedna zajednica. Naime održavao se on i u školskim i izvanškolskim prostorima, elegantnima i manje elegantnima, bio je on i bal na razini grada, bilo je na njemu i od sto do preko tristo posjetitelja. Danas je on, izgradnjom moderne školske zgrade i prekrasne školske aule, nakon dugog niza godina održavanja izvan školske zgrade, vraćen u školske prostore, i u želji potvrđivanja naslova Bal roditelja i pedagoga. Ove je godine bal održan 6. veljače, uza svirku Orkestra „Baranja”. Na balu se okupio mali broj i roditelja i pedagoga, ali su se oni

družili i dobro osjećali. Pridonijela je tomu prijateljska atmosfera, agilni ravnatelj Gabor Győrvári, vrijedne mame i tate koji su se potrudili da tombola bude bogata, dekoracija otmjena, a sendviči i kolači u školskom bifeu ukusni. Program bala otvorili su učenici pečuške Hrvatske škole s prekrasnim programom, u kojem se i pjevalo, i plesalo, i sviralo. Roditelji i ovim putem zahvaljuju na pomoći pri pripremi programa profesorima Márta Rohonczy, Grgi Kovaču i Đuri Jerantu, ravnatelju Gaboru Győrváriu, te svim pedagogima i djelatnicima škole koji su se odazvali balu. Zahvaljuju i mnogobrojnim darivateljima nagrada ovogodišnje tombole koja je uveliko obogatila ukupni prihod bala. Nakon svečanosti otvaranja, svatko je iznio na stol ponešto iz svoje torbe, društvo se veselilo i družilo do ranih jutarnjih sati.

Foto: G. Győrvári
Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Tomislav Marijan Bilosnić

Amen

Ti si postojanje
potvrda moje vjere
Amen

Ti si zdenac što uzdiže vode i trave
ti si kamen lak kao lahorje
moje srce koje se širi
Amen

Ti si svjetlo posljednjega dana
za kojim vapi duša
Ti si ruka

krilo u mrežu neba pretvoreno
cvijet u oceanu
Amen

Amen na kraju kao i na početku riječi
Amen zato što ti je ime Krist

što si preobraženje
Amen zato što si Bog
Amen što si Riječ

Ti si ponor obješen nad zemljom
ti si milost kruha
voda usred trošna tijela
Amen

XVI. Dani hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu

Petrovski igrokazači po šesti put kod prijateljev

*Zoltan Kurcz, Ana Geošić-Neubauer i Teruška Milišić-Szabó
u lanjskoj komediji*

*Andraš Handler i Marica Milišić-Móricz
i ljetos će igrati glavnu ulogu*

Hrvatska čitaonica Hercegovca i Odjel za autohtone hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika ljetos jur po 16. put priređuju sastanak hrvatskih amaterskih kazalištarcev, od 26. do 28. februara u Hercegovcu, kamo su ovput pozvani petrovski igrokazači. Njim će biti ov nastup jur šesti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji kod prijateljev. Publika u Hercegovcu je dovidob mogla aplaudirati predstavi „Cigana“ iz pera Edea Szigligetia (1996), komediji Joška Weidingera „Sluga Pišta i tri zaručnjaki“ (2000), „Črljenoj mošnjici“, kusiću Ferenc Csepreghya (2001), šalnomo igrokazu od Joška Weidingera „Na znanje se daje“ (2003). Zadnji put su

Petrovišćani gostovali u Hercegovcu 2007. ljeta s komadom Wilhelma Jacobya i Carla Lauffa pod naslovom „Pansion Schöller“.

U subotu, 27. februara, naši će glumci u Hrvatskoj prikazati komediju „Plavi miš“ od Carla Lauffa i Curta Kraatza, prevedenu od Štefana Geošića, koj je on dao naslov „Veliki pozoj“. Kako je rekla režiserka Ana Škrapić-Timar, igrokazačem to će biti ujedno i premijera, a u postu će nastupati na razni mjesti Gradišća, dokle će domaćini viditi najnoviji igrokaz samo po Vazmi. Dosad su za novi igrokaz zainteresirani Hrvati iz Budimpešte, slijedi nastup 20. mircijuša, u subotu, ter Hrvati iz Slovačke, s kimi još teču

dogovori oko terminov. Polag toga petrovski teatar će i ovo ljetu vjerojatno razvedriti gledatelje, uz ostalo, u Nardi, Gornjem Četaru, Undi ter i Hrvatskom Židanu. Za šesti nastup u Hercegovcu još tribi je spomenuti da su sami organizatori takaj većputi nastupali u našem Petrovom Selu i svaki put je spravišće starih prijateljev od velikoga značaja. Ovo-ljetošnje sudjelovanje kazalištarcev iz Pinčene doline na XVI. Dani hrvatskoga pučkoga teatra moremo shvatiti i kot rodjendanski dar pokidob petroviska kazališna družina jur 20 ljet svake sezone neumorno presenečuje i vabi na smih ljubitelje hrvatske riči ter amaterske kazališne scene.

-Tiho-

PEČUH, OSIJEK – Što grad u kojem živim čini mojim gradom? Što je karakteristično za zemlju i regiju u kojoj živim? Je li urban ili seoski, razmjerno brz ili usporen, zelen ili siv? Odgovore na ova pitanja nudi projekt JugoIstok 24-7 Fotomaratona – deset fotografija u sedam gradova u 24 sata. Projekt se 13. i 14. veljače održao u Osijeku i još šest gradova jugoistočne Europe, a za sudjelovanje su bili potrebni samo oštar pogled, brzina i digitalna kamera. Najzanimljivije, najkritičnije i najsmješnije fotografije iz svih sedam gradova (Banja Luka/BiH, Osijek/HR, Pečuh/H, Priština/KS, Ruse/BG, Sibiu/RO i Skopje/MK) iz deset zadanih pojmova idu na međunarodno natjecanje. Pobjedničke fotografije bit će tiskane kao razglednice. Pobjednički će radovi 3. travnja biti izloženi u Pečuhu, ovogodišnjoj Europskoj prijestolnici kulture.

Bogatstvo...

Branje rozmarina s četarskim mladići na kraju 1970-ih ljet

Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj raspisala je natječaj za 2010. godinu

Kulturni i vjerski programi na materinskom jeziku

Podupiranje programa za očuvanje manjinskih običaja i jezika, kulturni i vjerski sadržaji za razvijanje nacionalne samosvijesti i veze s matičnom domovinom.

Za programe koji se odvijaju u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine.

Okvirni iznos za raspodjelu:
56 milijuna Ft.

Mogući najveći traženi iznos:
100 000 Ft, za posebno važne programe 300 000 Ft.

**Rok za dostavljanje molba:
1. ožujka 2010. godine.**

Rezultati natječaja: do 30. travnja 2010. godine.

Dječji i omladinski tabori na materinskom jeziku i za narodopis

Podupiranje manjinskih tabora na materinskom jeziku za očuvanje kulture i običaja ili vjerski tabori na materinskom jeziku.

Za programe koji se odvijaju u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine.

Okvirni iznos za raspodjelu:
24 milijuna Ft.

Omjeri mogućega najvećeg traženog iznosa: 1 000 Ft/osoba/dan – 200 000 Ft ako je broj sudionika tabora između 20 i 50 osoba; 400 000 Ft ako je broj sudionika tabora iznad 50 osoba.

**Rok za dostavljanje molba:
1. ožujka 2010. godine.**

Rezultati natječaja: do 30. travnja 2010. godine.

Podrobnije informacije o natječajima i obrasci za natječaj dostupni su na web-stranici: www.mnekk.hu.

Mohačke buše na UNESCO-ovu popisu svjetske kulturne baštine

Na poziv ravnatelja budimpeštanskoga Kossuthova kluba i Društva za širenje znanstvenih popularnih znanja, 1. veljače sudjelovali smo na promoviranju tradicionalnih pokladnih mohačkih buša s kojima je Mađarska među prvima ušla na reprezentativni međunarodni popis svjetske kulturne baštine. Na ulazu Kluba goste su čekali mohački bušari i u krasne šokačke narodne nošnje obučene članice izvorne skupine mohačkoga Narodnosnog plesnog ansambla, te tamburaška glazba orkestra „Šokadija” Zoltana Horvata iz Mohača.

U ime organizatora mnoštvo okupljenih pozdravio je voditelj Kossuthova kluba, posebice ravnateljicu Slobodnih etnografskih muzeja te Uprave kulturne baštine u Mađarskoj dr. Eszter Takács-Csonka, mohačkog načelnika Józsefa Szekóa, glavnu tajnicu Mađarskog odbora UNESCO-a Ágnes Biró-Kovács i načelnika budimpeštanskog VIII. okruga dr. Mátéa Kocsisa.

Među prvima govorio je gradonačelnik koji je izrazio svoje zadovoljstvo što se ova znatna kulturna priredba održava u Józsefvárosu odakle su krenuli značajni povijesni događaji kao što su revolucije 1848. i 1956. godine. Izrazio je želju da ovaj događaj bude ujedno uvod Europskog programa koji će se 2010. godine odvijati u lipnju i kolovozu, na koje priredbe poziva i nazočne goste iz Mohača.

Ágnes Biró-Kovács informirala je o tom da je u UNESCO učlanjeno 190 zemalja, djelatnost kojih je prijeko potrebna u pogledu ostvarivanja ljudskoga boljitka, promjene razmišljanja, odgoja, razvoja i unapređivanja cjelokupnog čovječanstva. Mađarska je zainteresirana u tri međunarodna sporazuma. Naime 2003. godine usvojene sporazume 2006. godine ratificirao je i Mađarski parlament, pa je utemeljen Mađarski nacionalni odbor čijom je djelatnošću osiguran ulazak narodnoga pokladnog mohačkog bušarskog običaja na međunarodni popis.

Gradonačelnik József Szekó, također pozdravljajući pridošle iz velegrada, napose brojne goste koji potječu iz grada na obali Dunava, izrazio je svoju zahvalnost na mogućnosti promoviranja mohačkog narodnog

pokladnog bušarskog šokačkog običaja, javnog deklariranja visokog međunarodnog ranga. U svezi s poznavanjem grada Mohača iznio je nekoliko činjenica: tragični raspad države na tri dijela, bitku 1526. godine, 150-godišnje tursko ugnjetavanje, te legende o protjerivanju praznovjernih Turaka, ophod bušara koji simbolično protjeruje zimu, odnosno pokladni šokački bušarski običaj u kojem danas sudjeluje cjelokupno stanovništvo grada Mohača, a koji je običaj već prerao u svečano pokladno slavlje međunarodnog duhovnog blaga. Tijekom izlaganja između ostalog se saznalo da bušari nisu bili uvijek poželjni na ulicama grada, naime 1801. godine osobe koje su obukle buše dobile su 20 batina. Godina 1945. također nije bila najpogodnija za bušarske veselice. Danas ova „odozdo” organizirana civilna pokladna prigoda uživa potporu gradskog poglavarstva. Na ovogodišnje programe (70-ak) gradonačelnik je pozvao sve nazočne garantirajući da se neće razočarati.

Ágnes Biró-Kovács upoznala je nazočne s daljnjim programima, s bogatim fotopostavom Béle Szököcsa, projektiranjem filmskih produkcija o mohačkim bušama. Potom je pozvala goste na kušanje mohačkih svinjokoljskih specijaliteta, „medenjače” i neizostavnih „kolačića”, crnih te bijelih vina, što je za ovu priliku pripremio vinarski poduzetnik Zoltan Horvat, te na plesanicu uza zvuke tamburaškoga sastava „Šokadija”, gdje su članovi mohačkoga Narodnosnog plesnog ansambla podučili i mlado i staro.

Foto: L. Tóth
M. Dekić

Prelo kupi i u Bikiću

Nastojanja su bunjevačkih Hrvata: okupljanje zajednice, priređivanje klupskih večeri, izleta, podupiranje kružoka hrvatskoga jezika i omladinskoga tamburaškog sastava.

Domaćini i organizatori, zdesna prva glavna organizatorica Bara Jagić

Omladinski tamburaški sastav iz Bikića

U subotu, 13. veljače, već po običaju, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u seoskoj športskoj dvorani održano je Bunjevačko prelo i u Bikiću. I u tome bačvanskom naselju, danas s malobrojnom bunjevačkom zajednicom, prelo kupi, ali ne samo bunjevačke Hrvate nego i njihove suseljanke Nijemce i Mađare, koji se rado odazivaju pozivu kako bi uživali u bunjevačkoj tradiciji, pjesmi i glazbi.

Kao i u svim bunjevačkim naseljima, prelo je otvoreno bunjevačkom preljskom «pismom» Kolo igra tamburica svira, koju su izveli članovi Tamburaškog sastava «Bačka» iz Gare.

Okupljene goste iz okolnih naselja i mještane pozdravila je glavna organizatorica prela Bara Jagić, koja se na samom početku prisjetila Antuna Mujića, dugogodišnjega predsjednika Hrvatske manjinske samouprave, i organizatora velikih Prela bez granica, koji je preminuo prije godinu dana. Kako uz ostalo reče, ovogodišnje je prelo nešto skromnije, ali je izrazila nadu da će unatoč tome biti jednako tako veselo kao i prije.

Nakon pozdravnih riječi zastupnice Hrvatske manjinske samouprave, koja je prije godinu dana ostala bez svog predsjednika, stihove pjesme «Bunjevka» kazivala je učenica Marieta Vojnić Kortnić, koja pohađa kružok hrvatskoga jezika u mjesnoj školi. Prigodni kulturni program otvorila je garska omladinska plesna skupina izvodeći baranjske i bunjevačkohrvatske plesove. Nastupio je i omladinski tamburaški orkestar iz Bikića, koji je odsvirao nekoliko prepoznatljivih bunjevačkih melodija. Međuvremeno se u dijelu športske dvorane gdje je prelo priređeno, okupilo domalo 200 gostiju. U nastavku večeri za dobro

raspoloženje pobrinuo se Orkestar „Bačka” iz Gare, pa je zabava potrajala do zore.

Uoči početka prela našli smo vremena da s glavnom organizatoricom porazgovaramo o prelu, prošlogodišnjem radu i planovima naše samouprave za ovu godinu.

Umirovljena učiteljica Bara Jagić, zastupnica mjesne Hrvatske manjinske samouprave, ukratko nam reče kako ovogodišnje nije prelo preko granica, nego posve domaće.

Kako dodaje, teško je danas organizirati prelo jer je vrlo malo Bunjevaca u Bikiću. Pozvali su sve hrvatske samouprave iz okolnih naselja, ali ih se odazvalo malo, vjeruje, ponajprije zbog lošeg vremena. Međutim Hrvatska manjinska samouprava nastoji uraditi sve što može, no najveća je teškoća malobrojnost bunjevačke zajednice koju čine stariji naraštaji, te što u školi nemaju nastave hrvatskoga jezika. Djeluje samo kružok u okviru kojega od 1. do 8. razreda hrvatski jezik tjedno dva sata uči sveukupno 16 djece, a poučava ih učiteljica Jagica Jasenović. To je pokušaj da djeca dobiju mogućnost učenja i njegovanja materinskog jezika, pa se tako ove godine jedna učenica nižih razreda, Marieta Vojnić Kortnić, na prelu predstavila kazivanjem stihova pod naslovom «Bunjevka». Osim toga organiziraju redovite izlete i klupske večeri, razgovore za starije ljude, što će nastaviti i ove godine. Danas su karakteristični mješoviti brakovi, a riječ je o tronacionalnoj, trojezičnoj mađarskoj, njemačkoj i hrvatskoj zajednici.

Hrvatska samouprava svake godine gospodari državnim općom i dodatnom potporom. Kako dodaje Bara Jagić, svake godine pomoć dobiju i od mjesne samouprave, s kojom dobro surađuju, a koja

je i ove godine materijalno podupirala organizaciju Bunjevačkog prela. Načelnik sela redovito sudjeluje na njihovim manifestacijama. Najvećim nedostatkom u Bikiću smatra što nemaju mladih. Jedino imaju omladinski tamburaški sastav, koji pomaže i materijalno i moralno. Tako su nastupili u Gari i Santovu na hrvatskim priredbama, što su i materijalno podupirali.

Što se tiče budućnosti i izbora koji će se održati ove godine, naša sugovornica ne vidi većih poteškoća jer imaju dobru podršku u selu, a kao najvažnijim smatraju pomladiti zastupničko vijeće hrvatske samouprave.

Tekst i slika: S. B

Marieta Vojnić Kortnić kazivala je stihove pjesme «Bunjevka»

Nezainteresiranost obilježila ovogodišnju marindansku zabavu u Santovu

Marindanski bal u Santovu, koji je održan u subotu, 6. veljače, na žalost organizatora, ali vjerujem i cijele mjesne hrvatske zajednice, ove je godine obilježila neočekivano velika nezainteresiranost.

da ova nezainteresiranost nije iskazana prema šokačkoj tradiciji i tradiciji marindanskih okupljanja, ako se pokaže zainteresiranost

mješтана, zasigurno će iduće godine doživjeti bitne promjene.

S. B.

Svejedno, večer su ponovno uljepšale mlade djevojke, Šokice pod nazivom Santovkinje, koje se u ovom sastavu okupljaju jednom godišnje, posebno samo za ovu prigodu. Ovaj put zajedno su pjevale bake i unuke, i naš dramski umjetnik Stipan Đurić, a pratio ih je Orkestar «Vizin» iz Pečuha. Pokazavši ljubav prema šokačkoj pjevnoj tradiciji i njegovanju izvorne narodne nošnje, prigodni kulturni program i bal, već po običaju, zajedno su otvorili tradicionalnom marindanskom pjesmom Marin, majko, lipo ime, a zatim izveli nekoliko poznatih šokačkih pjesama i prepoznatljivih bećaraca. Svoj doprinos dao je i Stipan Đurić, koji je zdravicama i pjesmom u pratnji Orkestra «Vizin» tijekom večeri zabavljao okupljene goste i uljepšao večer.

Svojom nazočnošću šokačku zabavu uveličali su i uzvanici, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, prva konzulica Jadranka Telišman, konzulica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Carmen Floršić, gosti iz prijateljskih Petrijevac, na čelu s načelnikom Ivom Zelićem, i santovački načelnik József Feigl sa suprugom. Ovogodišnja nezainteresiranost organizatore je potaknula na razmišljanje o budućnosti ove manifestacije. U nadi

Prvi hrvatski bal u Undi

Undanci odnosno folklorno društvo »Veseli Gradišćanci« pod peljanjem Štefana Kolosara, ki je ujedno i predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, su pred tim bili priredili jur 13 hrvatskih balov, ali su dosad svenek bili išli u neko drugo selo, npr. u Hečku ili Cenu. Ljetos su se odlučili da bi prvi put ov svoj hrvatski bal priredili u domaćem selu, čak i u domaćoj krčmi Štefana Kolosara. To je i jedina dvorana u koj je moguće održati ovakovu priredbu iako, naravno, u ograničenom prostornom opsegu.

Kako je naglasio peljač „Veselih Gradišćancev“, ujedno i krčmar Štefan Kolosar, za ljetos da su se člani „Veselih Gradišćancev“ ujedinali da čedu bal prirediti u domaćem selu u domaćoj krčmi. Bal je otvorio zmožni zbor »Zora« iz Kisega uz pratnju tamburašev, kod kih svira berde (bas) Romano Zölss iz susjedne Frakanave u austrijskom dijelu Gradišća. On je ujedno i jubilar, jer je 15. februara svečevao svoj 70. rodjendan.

Kako je naglasio Štefan Kolosar, on je bio vrlo zadovoljan s pohodom ovoga prvoga hrvatskoga bala u domaćem selu i u svojoj krčmi. Bal je počastila i zastupnica hrvatskoga veleposlanika u Budimpešti gđja Silvija Malnar kao i predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić iz Koljnofa. Nju s gosp. Kolosarom veže i zajednički hrvatski angažman na manjinskom polju. Za ples je svirala »Pinkica« iz Petrovoga Sela, muzička grupa ka je ne samo dobro poznata nego i visoko cijenjena od Gijece do Žamara — ali bi se moglo isto tako reći: od Petrovoga Sela do Bizonje.

Med kih 120 gostov ovoga bala su bili ne samo domaćini nego i prijatelji iz drugih sel Ugarske, tako i Prisike, Hrvatskoga Židana i Kisega, med njimi i načelnik Unde Feri Guzmić, načelnik Umoka Attila Horváth i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Kisegu Šandor Petković. Vrlo zanimljive su bile i nagrade bogate tombole: uz mnogo druge i na domaćem hataru ulovljena divlja svinja (sa svimi certifikati da je bila zdrava i da je sve u redu s njom, dakle potribnim „zelenim trakom“), a isto tako i tri ustriljene divlje race. Monika Sebestyén, kćer Marije Pilšić, je dobila spomenute tri divlje race, a sam načelnik Unde Feri Guzmić je dobio divlju svinju ku je u

Zbor Zora je otvorio ov hrvatski bal u krčmi Kolosara u Undi

undanskoj lozi striljio Pišto Parragh. Kako je rekao Štefan Kolosar, se još ne zna čedu li i kljetu bal opet prirediti u Undi ili u nekom drugom selu madjarskoga dijela sridnjega Gradišća. Kolosar je i naglasio da se organizacija vlašćega bala svakako i financijski isplaća. Društvo »Veseli Gradišćanci« si tako more zaslužiti malo pinez, koga pak moru investirati u nošnje ili instrumente – je rekao Štefan Kolosar.

Foto i tekst: *Petar Tyrán*

Maskenbal nižih razreda u Santovu

Učenci Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu svake godine obilježavaju poklade tradicionalnim maškarama, maskama na pokladnoj zabavi. Već nekoliko godina, prije svega zbog nedovoljno velikih prostorija, ali i zbog dobnih razlika, ona se održava posebno za niže i više razrede, te njihove roditelje i nastavnike. Tako je u četvrtak, 11. veljače, u mjesnoj gostionici priređen već tradicionalni Maskenbal učenika nižih razreda, koji su inače skloniji za pruršavanje, maškarama i maskama. I ove su

godine među djevojčicama najomiljenije bile princeze, vile, bubamare, čarobnjaci, a među dječacima neustrašivi specijalci, borci, ljudi-pauci, gusari i drugi likovi. Nakon kratkog predstavljanja, i nagrađivanja, uslijedila je plesna zabava, a bilo je i narodnoga plesa koji se njeguje u okviru kružoka. Nije izostala ni popularna nagradna igra – tombola, a za stolovima su se kušala razna domaća peciva, kolači, nudili raznorazni sokovi.

S. B.

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

Počela korizma

S Pepelnicom ili Čistom srijedom počela je korizma, vrijeme prije Uskrsa. Naziv korizma potječe od riječi četrdeset ili četrdesetina jer traje četrdeset dana, to je vrijeme pripravljanja na najveći kršćanski blagdan. Pepelnica nas podsjeća na prah i pepeo. „Čovječe, sjeti se da si prah i pepeo i da ćeš se u prah vratiti!” Tada na jedan način počinje naše čišćenje, priprema da primimo Isusa u svoje čisto i neokaljano srce. U vrijeme korizme potičemo se na post, nemrs, odricanje i pokoru. Prisjećamo se Isusove muke i smrti, te ljudi kojima se Isus družio. Korizma nas poziva na oprost, mir, ljubav i radost, na preispitivanje naših misli, riječi i djela, na promjenu i prihvaćanje. Obnavljamo se u vjeri i suživljavamo s Kristom koji je bio mučen, raspet i koji je slavno uskrsnuo kao pobjednik nad zlom i smrti.

U korizmeno vrijeme, obično petkom, odvija se pobožnost križnog puta, kojom se razmatra muka i smrt Isusa Krista.

Posljednja korizmena nedjelja jest Cvjetna nedjelja (Cvjetnica). Tada se pjeva Muka i smrt Isusa Krista. Korizma završava na Veliki četvrtak, uoči uskrsnog trodnevlja (Veliki petak, Velika subota i Uskrs), a Muka i smrt Isusa Krista pjeva se i na Veliki petak.

Mala stranica

Zima

Volim zimu. Kad sam se u subotu probudio, pogledao sam kroz prozor. Bilo je sve bijelo i lijepo. Doručkovao sam, obukao se, pa sam izašao na dvorište. Napravio sam velikog snjegovića. Prvo sam napravio jednu veliku grud, a zatim još dvije, trbuh i glavu. Stavio sam deset crnih ugljena. Na lice dva kamena, to su bile oči. Za nos sam metnuo veliku repu. Na glavi je imao velik, lijep crven lonac. Poslije sam se otišao sanjkati s mojim prijateljima na ulicu ispred kapije. Tu smo se igrali, tko će dalje otklizati na sanjkama. Stipan se sanjkao od kapije do kapije. Kada sam došao na red, pao sam i udario bradu. Počela je krvariti, pa se za mene sanjkanje završilo.

Eto, dogodilo se to u subotu, lijepoga zimskog dana.

Slaven Sabo
učenik 4. razreda, Santovo

Pomurski fašenk 2010

Prošle je godine započeta tradicija organiziranja «Pomurskog fašenka». Kao i lani, i ove se godine organiziranja tog zadatka prihvatila pustarska Hrvatska manjinska samouprava, 13. veljače. Pustarci su se dogovorili da će to i nadalje ostati njihova priredba na koju raširenih ruku čekaju mještane okolnih sela i iz drugih mjesta. Odaziv je i ovaj put bio velik, stigli su «fašenk» iz Mlinaraca, Letinje, Serdahela, Sepetnika, Petribe i Pustare kako bi otjerali zimu.

OSIJEK – Svečanom uvođenju Pečuha u europsku prijestolnicu kulture, među brojnim uzvanicima, pribivao je i osječki gradonačelnik Krešimir Bubalo, donosi dnevnik Glas Slavonije. Dva grada veže višedesetljetno prijateljstvo i suradnju na gotovo svim poljima. Značajan doprinos ne samo zagrijavanju nego i ostvarenju mnogih projekata, Pečušcima su dale osječke kulturne ustanove i udruge, što Grad Osijek, ali i Osječko-baranjska županija financijski podupiru. Iako je gospodarstvo prioritet, gradonačelnik Bubalo ističe da ne zapostavljaju ni šport pa tako ni kulturu, posebice u međunarodnoj suradnji, kako bi Europa prepoznala osječku regiju. Osijeku je bitna hrvatska nacionalna manjina koja živi u Pečuhu, ali im je bitno, dodaje Bubalo, i uključiti Pečušce, i mađarske i hrvatske nacionalnosti, u svoje kulturne projekte, ponajprije u Osječko ljeto kulture.

MOHAČ – KUD «Zora» u subotu, 27. veljače, organizira prijateljski susret za bivše i sadašnje plesače i svirce, koji će se upriličiti u nekadašnjoj zgradi Doma kulture Béle Bartóka (Vörösmartyeva br. 3) s početkom u 19 sati. Voditelj KUD-a „Zora” Stipan Daražac moli sve zainteresirane da svoj dolazak na susret s naramkom potvrde osobno njemu ili na telefon 30/333 0075.

TAB – Srednja, strukovna škola i đački dom TISZK u Šomođskoj županiji, organizirali su Hrvatsku narodnosnu večer. Učenici su se ovaj put upoznali s kulturom podravske Hrvata. Csende Jánosné, predsjednica barčanske Hrvatske manjinske samouprave, govorila je o životu Hrvata u Mađarskoj, predstavila je narodne nošnje i tkanine, a pod vodstvom nastavnice Vesne Velin, uz pratnju Tamburaškog sastava «Vizin», priređena je plesna sačnica.

BARČA – Poduzetničko središte Šomođske županije iz uspješnih natječaja europskih fondova ustrojiti će susrete poduzetnika s obje strane granice. Voditelj ureda Tibor Kočiš reče da poduzetničko središte ima više partnera iz Virovitice i Koprivnice. Osim susreta poduzetnika bit će organizirane konferencije, te kane izraditi bazu podataka hrvatskih i mađarskih poduzetnika.

PEČUH – U kazališnoj dvorani pečuško-ga Hrvatskog kazališta, 26. veljače u 18 sati, otvara se izložba naslova III. Hrvatski međunarodni digitalni fotosalon Osijek 2009, koju će predstaviti fotograf László Tám.

Zna se da u pomurskim naseljima fašniku prethodi veselje zvano «Lakovni četrtke». Žene to nikako ne izostave, pa su tako 11. veljače Kamanove gorice blizu Sumartona, Šandorica kod Mlinaraca i Pustare odzvanjale od pjesme, smijeha žena. Dan fašnika ove je godine bio 16. veljače, no veliki Pomurski fašnik održan je u subotu kako bi se svakto mogao opušteno veseliti. Vješnice, razne zvijeri, gejše, mumije, vragovi, anđeli, opatice, klauni, mladoženje i razna čudna stvorenja okupljali su se kod doma kulture, sa sobom su ponijeli «babu zimu» i njezin sanduk da ju na velikoj vatri unište. Bučna povorka s bandistima Đulom Matolom, Štefom Tišlerom i Đurom Vlašićem krenula je niz ulice pozivajući mještane da se skupa s njima vesele. Na dvorištu bivše škole dječaci su zapalili veliku vatru da «baba zima» sigurno izgori, a oko nje se plesalo sve dok lutka nije nestala.

Nuška Nad i Anica Fujto su se pripremile krafnama i domaćim vinom, pa se prisjećale mladenačkih dana.

– *Išče dok sam dete bila, onda sam se vek sprajila. Mama me vek kazala kaj nek idem pak bom dobila fanke. Meli smo pri sej, pak kuhače i to smo deli krafne. Pri hiži nikaj nesmo govorili kaj ne bi znali što smo. Onda so nas petali kaj bi znali što smo. Pomlam kaj*

sam jempot se blekla vu negera, pak vu muškoga. Tu vu krčmi vek je bilo mulatovanje za fašenk, ono je bilo jako dobro. I ovo mi se jako vidi kaj dojdju iz drugih sel, bar se neka dogodi i v Pustari. Došla je i moja šogorica iz Pešte, ona rada dojde da je neka pri nas – pripovijedala je gđa Nad.

Tko su se krili iza maskâ, saznalo se tek prilikom večere i bilo je čudno da su se iza njih skrili većinom mladi.

Roland Banjas, 26-godišnji mladić koji radi u Budimpešti, svaki vikend doputuje u svoje voljeno rodno selo. Kaže da vrlo voli Pustaru, tu su mu prijatelji i unatoč tomu što ga radno mjesto vodi u glavni grad, on želi aktivno sudjelovati u njegovu društvenom i kulturnom životu. Reče da pustarska mladež konačno želi stati na svoje noge i organizirati se. Preuzeli su Zakladu za seoski dom u svoje ruke i žele urediti svoj klub, obnoviti tele-dom, urediti fitnessku dvoranu, što je i nekada postojala. Započeli su s programima, svaki se vikend organiziraju klupska druženja, mali kino i igranje stolnog tenisa. Pustarska mladež programe zamišlja za sve naraštaje svoga sela, želi da se ni hrvatski identitet ne gubi, stoga razmišljaju o uspostavljanju kontakata preko granice.

Beta

NATJEČAJ

Skupština Hrvatske državne samouprave raspisuje natječaj za sufinanciranje djelatnosti mjesnih i županijskih hrvatskih samouprava, mjesnih hrvatskih ustanova i registriranih hrvatskih udruga.

Pravo natjecanja imaju sve mjesne i županijske hrvatske samouprave, mjesne hrvatske ustanove i registrirane hrvatske udruge. Mjesne hrvatske ustanove i registrirane hrvatske udruge uza svoju molbu dužne su priložiti i suglasnost mjesne hrvatske samouprave.

Svaki natjecatelj ima pravo podnijeti samo jednu molbu.

Novčanim sredstvima Hrvatske državne samouprave sufinancirat će se ovi sadržaji koji će biti ostvareni u 2010. godini:

- kulturne priredbe (maksimalni iznos: 200 000 Ft)
- dječji i omladinski tabori koji su održani u Mađarskoj ili u Kulturno-prosvjetnom centru Hrvata iz Mađarske u Vlašićima (izuzetak državni tabori HDS-a) (maksimalni iznos: 200 000 Ft)
- vjerska djelatnost (maksimalni iznos: 150 000 Ft)
- programi koji služe unapređenju i očuvanju hrvatskoga jezika, identiteta (maksimalni iznos: 200 000 Ft)
- kupnja glazbala za školski tamburaški orkestar i za mjesne tamburaške sastave koji djeluju u okviru mjesnoga kulturnog društva (glazbala treba uvesti u svoj inventar) (maksimalni iznos: 200 000 Ft)
- kupnja narodnih nošnji (maksimalni iznos: 200 000 Ft).

**NATJEČAJI SE MOGU PREDATI SAMO NA OBRASCU (FORMULARU) HDS-A
OBRAZAC ZA NATJEČAJ MOŽETE NAĆI NA HDS-OVOJ WEB-STRANICI
www.horvatok.hu**

Pri dodjeli sredstava u prednosti će biti oni natjecatelji čiji ponudeni sadržaji imaju tradiciju, te sadržaji koji će se ostvariti u drugim regijama (npr. turneje, gostovanje itd.) ili u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlašićima. Na natječaju ne može sudjelovati natjecatelj koji nije predao obračun o sredstvima koje je dobio od HDS-a do 31. prosinca 2009. godine, samouprava koja nije predala molbu prema Vladinoj odredbi i onaj koji nije predao molbu za natječaj drugim zakladama (npr.: MNEKK, NCA, NKA).

Ponude koje nisu poslane do navedenog roka, smatrat će se nevažećima.

Uz molbe molimo priložiti:

- plan rada natjecatelja za 2010. godinu
- proračun natjecatelja za 2010. godinu
- opis programa (sadržaja) za koji se traži potpora na hrvatskom jeziku
- detaljan proračun programa (sadržaja)
- suglasnost mjesne ili županijske hrvatske samouprave
- **izjavu o nespojivosti prema 6 § (1) i 8 § (1) zakona CLXXXI godine 2007.**
- preslika obrasca predanog natječaja za druge (npr.: MNEKK, NCA, NKA) zaklade.

Rok predaje molbâ: 19. ožujka 2010.

Molbe molimo poslati na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave: 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

BUDIMPEŠTA – Dana 12. veljače u Dvorani «Gábor Klauzál» Središta za kulturu u Budafok-Tétényu Simfonijski orkestar Dohnányi u svome koncertnom ciklusu ugostio je dva hrvatska umjetnika: dirigenta Josipa Nalisa i pijanista Srđana Filipa Čaldarovića. Koncert je otvoren antologijskim Gotovčevim Simfonijskim kolom, slijedio je Griegov Klavirski koncert u a-molu, te za kraj Franckova Simfonija u d-molu. Simfonijski orkestar Dohnányi najmlađi je profesionalni orkestar u Mađarskoj. Utemeljen 1970. i nazvan prema znamenitom mađarskom skladatelju i dirigentu Ernőu Dohnányiu, orkestar danas ima važnu ulogu u glazbenom životu grada Budimpešte: svake sezone kroz njegovih 4–5 koncertnih ciklusa prođe zavidan broj domaćih i stranih umjetnika; uz naglasak na izvođenje znamenitih djela mađarske i svjetske glazbene baštine koja se rjeđe nađu na koncertnim programima, a osobito one 20. st. i novije, orkestar njeguje neprekinutu poduku te nerijetko pruža priliku mladim perspektivnim umjetnicima, pa su tako mnogi danas ugledni glazbenici svoje prve koncertne korake učinili upravo uz taj orkestar. Orkestar često gostuje u inozemstvu, a snimio je i nekoliko nosača zvuka.

SANTOVO – S Čistom srijedom počela je korizma, a već po običaju, i u santovačkoj župi ona je obilježena pokorom i pobožnošću Križnoga puta. Budući da se u Santovu kroz crkvenu godinu naizmjenično održavaju hrvatski i mađarski tjedni, u petak, 19. veljače, budući da je hrvatski tjedan, prva pobožnost Križnog puta u župnoj crkvi s početkom u 15 sati održat će se na hrvatskom jeziku. Posljednje korizmene nedjelje, „Cvitne nedilje” (na „Cviticu”) na misi na hrvatskom jeziku, s početkom u 11.15 pjeva se Muka i smrt Isusa Krista. Korizma završava na Veliki četvrtak, a budući da je hrvatska crkvena godina (i polnočka je bila na hrvatskome) ove godine Muka i smrt Isusa Krista na Veliki petak pjeva se na hrvatskom jeziku. Već po tradiciji, u korizmeno vrijeme i hrvatska i mađarska zajednica organiziraju trodnevnu duhovnu pripravu za Uskrs, na koju poziva u goste hrvatskog i mađarskog svećenika koji predvode pripravu i obavljaju ispovijed vjernika.

Velečasni Stjepan Janošić premjšten iz Kačmara

Kačmarski i mađarski župnik Stjepan Janošić 30. siječnja 2010. godine u Kačmaru je održao svoju posljednju misu na hrvatskom jeziku i oprostio se od vjernika. Od 1. veljače 2010. godine mise u Kačmaru služi župnik iz Bikića.

U ime vjernika, sa skromnim poklonom, od župnika Stjepana Janošića oprostila se Teza Vujkov Balazić s ovim riječima: „Dragi župniče! Drago nam je bilo kad su Vas prije sedam godina premjestili u naše selo, a sad smo iznenađeni i tužni što Vas je biskup premjestio od nas. Za to vrijeme mjesечно smo imali po jednu hrvatsku misu, svake nedjelje se čuo Očenaš na hrvatskom jeziku, i jedna-dvije pjesme za vrijeme pričesti. Zahvaljujemo što ste za vrijeme Susreta crkvenih zborova na drugi dan Duhova i na Materice, zajedno sa Spomen-danom Ivana Petreša omogućili održavanje zajedničkih misa sa župnikom Franjom Ivankovićem iz Tavankuta. Djelatno ste pridonijeli obnovi Vodice, što i odonda nastojimo ispuniti životom. To nije bio jednostavan zadatak. Trebali ste za to i Vi, ali i mi smo bili potrebni. Drago nam je što je opstanku i vjerskom životu naše manjine u Kačmaru uspjelo dodati još sedam godina. Tomu su pridonijeli i naši vjernici. Jako nam je žao što morate otići. Na novome mjestu Vam želimo mnogo uspjeha. Zbogom!”

Hrvatska medalja na Zimskim olimpijskim igrama

Drugog dana natjecanja na Zimskim olimpijskim igrama u kanadskom Vancouveru, u nedjelju, 14. veljače, hrvatski biatlonac Jakov Fak osvojio je brončanu medalju u Whistler Olympic Parku, u sprintu na deset kilometara. Dvadesetdvođodišnji Fak zaostao je 14 sekundi za pobjednikom Francuzom Vincentom Jayom, no pogodio je sve mete. Srebrni je bio Norvežanin Emil Hegle Svendsen.

Ovo je osma medalja hrvatskih športaša na Zimskim olimpijskim igrama, ali prva u nordijskom skijanju. Sve dosadašnje medalje osvojene su u alpskom skijanju.

S. B.

Najbolji hrvatski atletičar na Zimski olimpijski igra u Vancouveru

Petroviski Andraš Haklić član hrvatske bob reprezentacije

„Tanacove” maškare i pokladna plesaćnica

U pečuškom Domu omladine 29. siječnja priređena je pokladna plesaćnica pod maskama uza svirku Orkestra Vizin. Bilo je tu mačaka, lovaca, trbušnih plesaćica, egzotičnih djevojaka, dimnjačara, Crvenkapica, vještica i još mnogo toga. Naravno, oni najbolji dobili su i nagradu. Nagrađene su prve tri najbolje maske. Hvala svima koji su se odazvali pozivu i obukli neku masku kako bi ovo pokladno razdoblje proveli uz glazbu i ples, i u dobrom društvu.

Našemu Andrišu zvanaredno dobro stoji črljena boja i kockasti dres kojega ove dane, vjerujem, isto tako gizdavo nosi na Zimski olimpijski igra u Vancouveru kot na minuli tri svitski igra. Svim nam je bilo veliko presenećenje da najuspješniji hitač kladiva 32-ljetni Petrovišćan Andraš Haklić putuje i na zimsku olimpijadu kot kotrig hrvatske bob reprezentacije. Iako je samo peti član, takorekuć u prvoj rezervi, Ivan Šola dugoljetošnji šef ekipe u televizijskom intervjuu je prošloga petka izjavio „*ovde je s nami i Haklić ki za nas ima odgovarajuću težinu tako da u svakom trenu računamo na njega*“. Andraš Haklić se je otpravio iz moćne atletske škole sambotelskoga Haladása u Ameriku, kade je u medjuvrimenu završio svoj studij ekonomije, a usput je dobio hrvatsko državljanstvo i na tri olimpijada (Sydney 2000, Atena 2004, Peking 2008) zastupao Hrvatsku, kade je jur ljeta dugo prvak u hitanju kladiva. Krajem prošloga ljeta je četvrti put proglašen „Najboljim hrvatskim atletičarom” skupa s Blanekom Vlašić.

S naticanjem u bobu se je upoznao pred četirmi ljeti i nije zaman iskao daljnje mogućnosti u isprobavanju drugoga športa, zavolj svoje masivne atletske gradje, odlične

kondicije jako dobro ispunjuje svoju zadaću „drugoga šprinter”, veljek za pilotom. Ov šport nije prez pogibeli, to je svaki put naglasio i petroviski mladić, ki očividno obožava i brzinu i adrenalin. Bob naticanja će se održati 26. i 27. februara u zimskom športskom centru Whistleru, sto kilometrov od Vancouvera, u kom je bob staza ne samo najbrža nek i najteža. Hrvatska reprezentacija je jur isprobala stazu, ali nek u dvosidalu, a do krajnjega nastupa dobili su tri mogućnosti za trening. Gradišćanac se ufa sa svojim timom da će zajti med najbolje ekipe u Vancouveru.

Andraš Haklić ni polag boba neće zane-mariti hitanje kladiva ter će povratkom iz Kanade nastaviti treninge pod rukom sambotelskoga trenera Zsolta Németha. Ljetos u Barceloni se priredjuje Europsko prvenstvo i pravoda se očekuje od njega vrhunska forma i dosadašnji sjajni uspjeh, a nastavak slijedi u Londonu 2012. ljeta. Tamo namjerava naš novopečeni bobist i bacač kladiva po peti, a vjerojatno i zadnji put krenuti na olimpijski igra kot jedan od najuspješnijih športašev Hrvatske. Medjutim dajmo prije pažnju usmiri prema Vancouveru!

-Tiho-